Promemoria

Klimat- och näringslivsdepartementet

Författningsändringar med anledning av EU-förbud mot mikroplaster

KN2026/02087

November 2026

Innehållsförteckning

1 Promemorians huvudsakliga innehåll 3

2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter 4

3 Ärendet 7

4 Det nationella förbudet mot att tillhandahålla kosmetiska produkter som innehåller mikroplaster bör tas bort 7

5 Ikraftträdande 8

6 Konsekvenser 9

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I denna promemoria föreslås det att det nationella förbudet mot att tillhandahålla kosmetiska produkter som innehåller mikroplaster tas bort. Ett motsvarande förbud finns i EU:s Reachförordning.

Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2027.

2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter

dels att 4 a och 4 b §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 4 § ska utgå,
dels att nuvarande 4 c § ska betecknas 4 a §,
dels att 1, 1 a och 4 §§ ska ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före 4 c § ska sättas närmast före 4 §.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
Denna förordning innehåller särskilda bestämmelser om förbud mot eller andra restriktioner för hantering av	
1. tvåkomponentsepoxi som innehåller bisfenol A eller bisfenol A-diglycidyleter,	
2. kadmium och ammoniumkarbonat i gödselmedel,	
3. plastpartiklar i kosmetiska produkter,	
4. oxo-nedbrytbar plast,	*3.* oxo-nedbrytbar plast,
5. klorerade lösningsmedel,	*4.* klorerade lösningsmedel,
6. kvicksilver,	*5.* kvicksilver,
7. kadmium och kvicksilver i batterier,	*6.* kadmium och kvicksilver i batterier,
8. tungmetaller i förpackningar,	*7.* tungmetaller i förpackningar,
9. ammunition som innehåller bly, och	*8.* ammunition som innehåller bly, och
10. vissa andra hälso- eller miljöfarliga kemiska produkter och varor.	*9.* vissa andra hälso- eller miljöfarliga kemiska produkter och varor.
Förordningen gäller inte kemiska produkter och biotekniska organismer som omfattas av livsmedelslagen (2006:804), lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter eller läkemedelslagen (2015:315).	
1 a §[2]	
Denna förordning är meddelad med stöd av	
– 14 kap. 8 § miljöbalken i fråga om 2–3 a, 5–11, 11 c–14 och 14 b–20 a §§,	

[1] Senaste lydelse 2023:521.
[2] Senaste lydelse 2026:690.

– 15 kap. 51 § miljöbalken i fråga om 4 a *och 4 c §§,*	– 15 kap. 51 § miljöbalken i fråga om 4 a §,
– 8 kap. 11 § regeringsformen i fråga om 21 §, och	
– 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.	
4 §[3]	
I denna paragraf och i 4 a–*4 c §§* avses med	I denna paragraf och i 4 a *§* avses med
kosmetisk produkt: en kosmetisk produkt i den mening som avses i Europaparlaments och rådets förordning (EG) nr 1223/2009 om kosmetiska produkter,	
plast: en polymer, i den mening som avses i artikel 3.5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG, som kan ha tillförts tillsatser eller andra ämnen,	
plastpartiklar: partiklar av plast i fast form som är mindre än fem millimeter i någon dimension och är olösliga i vatten,	
naturligt förekommande polymer: en polymer som förekommer naturligt i miljön och som, om den har genomgått en kemisk process eller behandling eller en fysikalisk mineralogisk omvandling, inte har förändrats i sin kemiska struktur,	
oxo-nedbrytbar plast: plast som innehåller tillsatser som gör att plasten genom oxidation sönderdelas till plastpartiklar eller andra mikrofragment, eller bryts ned kemiskt,	oxo-nedbrytbar plast: plast som innehåller tillsatser som gör att plasten genom oxidation sönderdelas till plastpartiklar eller andra mikrofragment, eller bryts ned kemiskt, *och*
tillhandahållande på marknaden: varje gång en produkt görs tillgänglig för distribution, förbrukning eller användning på den svenska marknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller gratis, och	
släppa ut på den svenska marknaden: *det första tillhanda-*	släppa ut på den svenska marknaden: *den första gången en produkt görs tillgänglig för*

[3] Senaste lydelse 2021:1007.

hållandet av en produkt på den svenska marknaden.	*distribution, förbrukning eller användning på den svenska marknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller gratis*.

Denna förordning träder i kraft den 1 april 2027.

3 Ärendet

Den 25 september 2023 beslutade Europeiska kommissionen förordning (EU) 2023/2055 om ändring av bilaga XVII till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach) vad gäller mikropartiklar av syntetiska polymerer. Ändringen innebär att mikroplaster inte får släppas ut på marknaden.

Det finns även ett svenskt nationellt förbud mot att på marknaden tillhandahålla en kosmetisk produkt som innehåller mikroplaster i förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter (förbuds–förordningen). Det nationella förbudet överlappar förbudet i Reach–förordningen. I promemorian lämnas förslag till att ta bort det nationella förbudet.

4 Det nationella förbudet mot att tillhandahålla kosmetiska produkter som innehåller mikroplaster bör tas bort

Förslag

Det nationella förbudet mot att tillhandahålla kosmetiska produkter som innehåller mikroplaster och möjligheten att meddela undantag eller ge dispens från förbudet ska tas bort.

Skälen för förslaget

Det nationella förbudet mot mikroplaster

I Sverige finns det ett förbud mot att på marknaden tillhandahålla en kosmetisk produkt som är avsedd att sköljas av eller spottas ut efter att den används på hud, hår, slemhinnor eller tänder och som innehåller plastpartiklar som har tillsatts för att ha en rengörande, skrubbande eller polerande effekt (4 a § förbudsförordningen). Förbudet gäller inte kosmetiska produkter som innehåller plastpartiklar som enbart består av naturligt förekommande polymerer.

Begränsningen enligt Reachförordningen

Det är förbjudet att släppa ut mikroplaster på marknaden (post 78 i bilaga XVII till Reachförordningen). Mikroplaster får inte släppas ut på marknaden som ämnen som sådana eller som beståndsdelar för att ge en viss egenskap. Det finns vissa undantag från förbudet mot utsläppande på marknaden. Undantagen gäller bland annat mikroplaster som omfattas av annan EU-lagstiftning eller som är inneslutna.

Förbudet gäller mikropartiklar av syntetiska polymerer som definieras som fasta polymerer som ingår i partiklar och utgör minst 1 viktprocent av

dessa partiklar eller utgör en heltäckande ytbeläggning på partiklar. Minst 1 viktprocent av de partiklarna ska antingen ha en dimension på högst 5 mm eller, om de är längre än tre gånger diametern, vara högst 15 mm långa.

Vissa polymerer är undantagna från definitionen av mikroplaster. Det gäller polymerer som är resultatet av en polymerisering som ägt rum i naturen, som är nedbrytbara eller har en viss löslighet och inte innehåller kolatomer i sin kemiska struktur.

Förordningen trädde i kraft den 17 oktober 2023. För produkter som är avsedda att avlägsnas efter att de använts på hud, hår eller slemhinnor gäller förbudet mot utsläppande på marknaden från och med den 17 oktober 2027. Om produkterna innehåller mikropartiklar av syntetiska polymerer som används som slipmedel, det vill säga för att exfoliera, polera eller rengöra gäller dock förbudet från dagen för ikraftträdandet.

Det nationella förbudet mot mikroplaster bör tas bort

Det svenska nationella förbudet mot att tillhandahålla kosmetiska produkter som innehåller mikroplaster överlappar förbudet i Reachförordningen. Förbudet i Reachförordningen gäller sedan den 17 oktober 2023 och har alltså redan trätt i kraft. Medlemsstaterna får inte förbjuda, begränsa eller hindra tillverkning, import, utsläppande på marknaden eller användning av ett ämne – vare sig som sådant eller som en del av en blandning eller vara – om det omfattas av Reachförordningens tillämpningsområde och uppfyller kraven i förordningen (artikel 128.1). Det är därför varken möjligt eller nödvändigt för Sverige att behålla det nationella förbudet. Det nationella förbudet bör därför tas bort.

Kemikalieinspektionen får meddela föreskrifter om undantag eller i det enskilda fallet ge dispens från det nationella förbudet att tillhandahålla kosmetiska produkter som innehåller mikroplaster (4 b § förbudsförordningen). Eftersom det nationella förbudet föreslås tas bort bör även möjligheten att meddela undantag och ge dispens från det nationella förbudet tas bort. Även de definitioner av uttryck som används i det nationella förbudet bör tas bort.

5 Ikraftträdande

Förslag

Förordningsändringen ska träda i kraft den 1 april 2027.

Skälen för förslaget

Förbudet mot att släppa ut mikroplaster på marknaden i Reachförordningen gäller sedan den 17 oktober 2023 och har alltså redan trätt i kraft. Förslagen i promemorian bör därför träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 april 2027.

6 Konsekvenser

Det nationella förbudet mot att på marknaden tillhandahålla kosmetiska produkter som innehåller mikroplaster överlappar EU-förbudet i Reachförordningen. Därmed behöver förbudet och undantagen från förbudet tas bort. Alternativa lösningar till att ta bort det nationella förbudet saknas. Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt innebär att medlemsstaterna inte kan behålla nationell lagstiftning som reglerar samma sak som EU-lagstiftningen. Att behålla det svenska förbudet och möjligheten att förordna om undantag innebär att ett överträdelseärende kan initieras av Europeiska kommissionen, vilket ytterst kan resultera i att EU-domstolen på Europeiska kommissionens talan beslutar att Sverige ska betala ekonomiska sanktioner i form av ett standardbelopp och ett löpande vite tills bristerna har åtgärdats.

Kemikalieinspektionen har inte meddelat några undantag eller gett dispens från det nationella förbudet. Ett sådant undantag eller en sådan dispens skulle vara oförenligt med Reachförordningen. Det medför därför inte några negativa konsekvenser att ta bort möjligheten till undantag.

Eftersom ett motsvarande förbud numera regleras på EU-nivå medför förslaget inte några negativa konsekvenser för människors hälsa eller miljön.

Förslaget har vidare positiva effekter för bland andra företag, statliga myndigheter och kommuner. Ett upphävande eliminerar risken för att regionala och lokala tillsynsmyndigheter vid sin tillsyn skulle tillämpa de svenska bestämmelserna i stället för EU:s bestämmelser. Det eliminerar också risken för att branschorganisationer och företag skulle uppfatta att de svenska bestämmelserna gäller för dem framför EU-lagstiftningen. I den utsträckning allmänheten söker information via författningsdatabaser, och inte myndigheternas hemsidor, om vilka bestämmelser som gäller i Sverige, kommer ett upphävande även att minska risken för missuppfattningar.

Att upphäva det svenska förbudet leder inte till några konsekvenser för statsbudgeten, för hushåll eller konsumenter. Det uppstår inte heller några fördelningsmässiga konsekvenser, sociala konsekvenser eller konsekvenser för jämställdheten till följd av förslagen i promemorian.

De förslag som lämnas i denna promemoria överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU.